

[brahim Hcci v onun siyasi, ibadi v dini flsfi](#)

Zilhicc ayna qdm qoyduumuz v slam dnyasn n byk bayramlarından biri olan Qurban bayramna yaxnldmz bu gnrd bu bayram btn mslmanlara, xsusn d Azrbaycan xalqna tbric edrkn Hcc v onun siyasi, dini v mdni hmiyyti haqqnda mlumatlar sizinl blmk istdim . Bu suallar hamnn alna gl bilr, Hccin faydas ndir? Tarixi yalnz slamn zhur etdiyi zamandır, yoxsa daha qdim? Hccd :mslmanlarn mqdsi ndir? Bu suallara cavab vermək n demk lazmdr

Arannews :Hcc tarixi insan hyat tarixi il laqlndiril bilr v slamn glii il mhdudlamr. Qurani Krim gör insanlü¸ün tikiln ilk ev Mkkdkki Kbdri ki, insan ömrünün vvlindn Adm () -dan Hatm (s) Allahn tövhid v peymlbrinin ayinlri arasnda olmur. Hmi Tvaf v Hcc ayinlri yerin yetirmk ü¸ün olan, mütlq o öky syaht .edcklr

Hcc cmiyytlin v mdniyytlin qdim tarixind dyikliklr mruz qalsa da, bzn xurafatlar v thriflrl qarm v ilkin yolundan sapm olsa da, smavi dinlrd xüsusi yer tutur. Hcc, sivilizasiyalar v dinlr arasnda eyni olmasa da, .bunun bariz nümunsu Uca Allahn qullarna vacib etdiyi Hccdir nsan hyatnda Hccin bariz nümunsu v Hccin bütün növlrinin hqiqi istinadlar peymlbrin hcci v insanlüzünd ilk müqdds evi, ilk evi ziyart etmy dvt edn brahim Xlilin () hccidir. Tanrnn briyyti yönltmk v günahlar balamaq ü¸ün qurduu Beytullah Al-Atiq Mkkddir buyurur: “nsanlar ü¸ün tikiln ;ilk ev Mkkdkki Mübark evdir v dünyann hidayt edicisidir.” Aynin mesaj budur ki, Allah bu evi bütün insanlü bütün dinlr ü¸ün hqiqtin balancndan bx etmidir v Qiyamt qdr eyni adla qalacaqdr v hr hans bir qrupa v ya din mnsu deyil; Çünki Allahn dinin dvtin mnbyi birdir v Ondan baqa he¸ bir ey yoxdur. Dünyan v insan yaradan birdir v hidayt ¸ar bütün tkallah smavi dinlrd eyni deyildir v Yaradann qullarn bir-birindn ayrmaz, bir qrupu ü¸ün mübark bir ev tmin etmsi , mrhmt, xeyir , brkt mrkzi v baqalar ü¸ün yox. Quran aysin mns: Yni Kb “insanlar ü¸ün qurulmu” v .“almlri hidayt etmk” ü¸ündür Fqt insan hyat boyunca ilahi dinlr, smavi tlimlr v brahimin kitab, Musann Tövrat, sa ncili v Davudun Zburu kimi Tanrnn nazil etdiyi kitablar thrif olundu v insanlarn ksriyyti üz döndrdi. Hnif dinindn v Allah dinindn üz ¸evirib bütlr ibadt etdir v ¸ox tanr götürdülr; Gün tanrs, ay tanrs, xeyir tanrs v rr tanrs … bzilri aaclar, melr, dalar, ¸aylar, ulduzlar v göyrl kimi tbitin görünülri qdis edib ibadt edir, bzilri d qbirlr v mxsus heyvanlara ibadt edirdi. Onlar ü¸ün mxsus yerlr v mrkzlr tikdir v müyyn vaxtlarda v bayramlarda onlar ziyart etmy gldir. Qrup klnd .bu yerlr mxsus ilahl oxudular v buradan dinlrin hcci meydana gldi Hcc dünyann qdim mdniyytlrind oldu kimi qdim dinlrd d mövcud :idi, lakin bu mdniyytlrind bzilrin istinad edn frqli formalarda v frqli protokollarla Qdim ran sivilizasiyasnda hcc Qdim rann n mhur dini olan v eramzdan vvl altnc ya onuncu srlrd iranllarn qdim dini olan Zrdütlükdür ki, onun bzi ardclar hl d randa Yzd

vilaytind v Hindistanda yaayrlar. Zrdütün iq v göy tanrs mnasn vern “Ahura Mazda” adl bir tanrnn vhyi adlandrd be müqdds kitabdan götürmülr. Bu müqdds kitablardan biri d ayin v adtlrdn bhs edn “Eliasna” kitabdr ki, bu adt v mrasimlri, qurban, nzir v müqdds dini bayramlarda mbdlrd illik ziyartlri d daxil olmaqla bir hcc formasn göstrir. Bunlardan illik mbdlrd keçiriln ziyartlrdir ki .orada qurbanlq v nzirlr olan müqdds bayram keçirilir

Roma sivilizasiyasnda hcc

Roma sivilizasiyasnda xüsusi dini ayinlrin yerin yetirildiyi Hcc adl bir mrasim var. Onlar böyük, kvadrat v dairvi binalar tikdir v onlara qurban, hdiyy v nzir tqdim etdir. Bu heyklrlin hr biri üçün bir tanr qoyurlar v tanrlara xo glmk v qzbrindn çkinmk üçün onlara yaxnlrlar. Kahinlr mbd v ibadtgah zvarlarna dini ayinlri v mrasimlri diqql yerin yetirmlrini v bu mqsdllik v digr bayramlarda itirak etmlrini tövsiy edir v bu dini ayinlrdn birind bir shv olduqda onu yenidn yerin yetirmk vacibdir v htta bu ml otuz df tkrar olsa bel. Bu ayinlrdn n sas donuz, qoyun v ink bayram adlanan bayramlardan birind ediln qurbanlqdr. Qurbanlq üçün müyyn bir dua oxunduqda, onun ad qurban ksiln tanrya aid olacana v bellikl qurbanln tanrlara verilcyin inanrdlar … Roma dini ayinlri eramzn ikinci srin qdr davam etdi v o vaxtdan bri Roma Xristianl, Hccin baqa forma v növlrini tqdim etdi. Bu bard geni danmaq olar. Hcc mövzusu digr sivilizasiyalarda da tapla bilr, amma müzakirmizd yeri yoxdur. ndi sual yaranr ki, bu sivilizasiyalardak peymlrlr harada idilr? Xalqa rhrlik etmk üçün glmmidilr v insanlar harada idilr? Dünyann müxtlif yerlrdn olan sivilizasiyalarn ?övladlar deyildir

Hqiqt budur ki, çox sayda peymlrlr bu sivilizasiyalar arasnda yaadlar v sünntlri insanlar Allah dinin yönltmk idi. brahim (.s) Mesopotamiya mdniyytind, Yusif v Musa Nil Vadisind, srail peymlrlri Finikiya mdniyytind v bzi digr sivilizasiyalarda yaayrdlar lakin hamsn ki Peymlrin v imamlarn rvaytin .gör saylar 124 min çatrdr tanmaq mümkün deyildir Sivilizasiyalardak düzgün dini ayinlrdn qalan ey, übhsiz ki, peymlrlr trfindn tsbit edilmidir. vlki bütün mdniyytlrd peymlrlr milltlrinin, eyni zamanda bütün xalqlarn hqiqi rhrli olmu v onlara rhrlik etmk üçün asimandan ilham alm, insanlara rhrlik etmilr. Hcc d böyük ilahi vaciblrdndir , peymlrlr onun ilk yerin .yetirnlri olmu v bu id xalqa rhrlik etmilr

Cahiliyyt dövründ hcc

rbistan yarmadasnda v trafnda slamdan vlki dövrd yaayan insanlar Kbni, Minan v rafat tqdis edir , hörmt edirdilr. Onlar tvaf edir, talbiyy oxuyir, dvlr qurban edir , da atr, ehram paltarlar geyirdilr. Onlarn Hcc ziyarti Zilhiccnin doqquzuncu günü balayrd v haclar rafata gldikd Hcc üçün xüsusi paltarlar geyirdilr. slamdan vlki tarixd Hcc üçün bir çox adtlr oxunur, msln, xüsusi paltar geyinirdilr. Hübl, Lat, Uzza v Manat da daxil olmaqla say üç yüzdn çox olan bütlri Kbnin evin qoydular, Kb v Mkk qarsnda yilib Hcc v ümr edirdilr. Bu onlara brahim v smail trfindn qalan miras idi. Kb evi qarsnda rüku edir v evi tvaf edirdilr. Hcc v ümr, rf v Mrül Hram tanmaq, qurbanlq dvlr vermek v Hcc v ümr

üçün eham geymk onlarn adtlrindn idi ki bzi öz adtlri il qarmd. Buna gör d Quran buyurur: “Onlarn ibadtlri Kb trafnda l ;çalmaq v fit çalmaqdan baqa bir ey deyildi.” Cahiliyyt dövründ Kbnin Hcc ziyarti yaln z rblrl mhdudlamrd. Tarixd deyilir ki, iranllar v digr milltlr Hcc ziyarti üçün Kby glrk onu ziyart edir , qzl, gümü, qurban v nzir verirdilr. slam zühur etdikdn sonra slam qanunlar quruldu, al v mntiq, ilahi vhl birlikd Hz. Peymbr .trfindn slam dininin sas qoyuldu v Hcci hm kli, hm d mzmunu il dyidirdi Uca Allah Qurani Krimd Peymbrin Hcc sursi adl bir sur nazil etdi v qanunlarnn hikmtini nazil etdi. Hzrt Peymbr (s) Kbnin trafndak bütün irk bütlrini uzaqlard v insann salam düünncsin v ilahi tlimlr zidd olan hr eyi çxard v vvlki peymbrlrdn qalan yax nnlri tsdiqldi v Hcc .ziyartini ardcllar üçün formalard mamlarn sözlrind Hcc hikmtini açkarcasna gör bilrik. mam li () bir çox hdisd, müslmanlarn Allahn zmtin v izztin qar tvazökarl, tkbbürdn qurtulmasn, çtinliklr dözmk üçün böyük bir snaqdan keçmsini, müslmanlarn bir-birlrin yaxnlamasn, Allah v ilahi mrhmti bu hikmtlrdn biri .hesab edir lahi v slam tlimlrin gör, Hcc ilkin mrhlr malik olan mqsdönü bir prosesdir v bu ilkin mrhlr olmadan Hcc getmk olmaz. Bunlardan hm forma, hm d keyfiyyt v mllrin düzgün yerin yetirilmsi baxmndan balanmaldr, ks halda yerin yetiriln mllr çtinliy dückdir. mam Rza () :Hccin müqddimsini v hikmtlrini ifad edrkn bzi hallar bel sralad Tanrnn qonaqlna girmk v keçmi günahlardan tövb etmk, vücudu istklr v cismani lzztlr tabe olmaqdan çkindirmk, zülm v ümidsizlikdn üz çevirmk, insanlarn ehtiyaclarn ödmk, . Hccin iqtisadi faydalarndan faydalanmaq, fiqh v insanlarn dinl tanl Allah Rsulunun v bzi imamlarn klamlarnda dünyann müxtlif yerlrindn gln müslmanlarn bir araya glmlri, bir-birlrini tanmalar, müxtlif ticart maraqlarndan zövq almas v Hzrt Peymbrin tlimlrini v hdislrini öyrmnlri Hcc hikmtlrindn saylr v Hzrti Fatim (s) Hcci dini .möhkmlndirmk üçün olan ml sayr Deyilnr gör, Hcc dünyada hr il 2 milyondan çox insan bir yer toplayan siyasi ibadtlrdn biridir v müxtlif çtinliklr dözrk Hcc ziyartin gln müslmanlar frdi v ictimai dini mllrini hyata keçirirlr ki, ruhlarn çirkabdan v çirkinlikdn tmizlyib dünyadak böyük slam cmiyytin v insan qardalarna bigan qalmasnlar v müslmanlarn siyasi taleyi haqqnda düünrk özlrini inkiarf etdirsindr. Bu rtlr yerin yetirilrs, onlar insan cmiyytlrinin müvffqiyytinin açar ola bilr v slam ümmtinin böyük problemlri bu böyük toplumda gündm gtiril bilr, çünki bu Hcc slam ümmtinin , bütün mzhblrin v slam triqtlrinin vhdli üçün bir rmzdir. Onlar bir yer toplanb nflrini pakladrb, ar ilri gör bilr v tövb edr v qurbanlq ksrk nflrini dünyvi istklrini ayaq altna qoya bilrlr v o zaman dünyaya yeni glmi insan kimi olarlar. Hccin flfsi el budur: lahiy dönmk, özün qaytmaq v nflsni istklrdn .uzaq olmaq Uuml;mid edirik ki, dünyadak korona epidemiyasnn yayld bir zamanda v& Hccin yenidn balamas il müslman öklri bu qzl fürstdn istifad

edrk müslmanlarn iqtisadi, siyasi v mdni vziyytini yaxladracaq v slam
cmiyytli daxilindki mzhb v dini qardurmalara son qoyacaqlar. Hqiqi
dümlrini tanyb vhd v birlik il manelri aradan qaldrb mkdalq edck v
.müslmanlarn mnafelrini digrlin satmayacaqlar

Q.li. Purmrcan

R-in Azrbaycandak Sfirliyinin

Mdniyyt Mrkzinin sdri